

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

**Μια Ελλάδα με Όλους για Όλους:
Εθνική Στρατηγική
για τα Δικαιώματα
των Ατόμων με Αναπηρία
2024-2030**

Έκθεση Διαβούλευσης

Σεπτέμβριος 2024

Εισαγωγή

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 "Μια Ελλάδα με όλους, για όλους", στοχεύει στην βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου προστασίας και συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής της χώρας μας, μέσα από ένα σύνολο τόσο οριζόντιων όσο και στοχευμένων δράσεων, ούτως ώστε αυτοί να ζουν με την μέγιστη δυνατή αυτονομία, με ασφάλεια και ευημερία και να είναι ορατά μέλη στην κοινωνία.

Η Εθνική Στρατηγική βασίζεται σε τρεις **θεμελιώδεις αρχές**:

- ❖ Την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλα τα νομοθετήματα και τις πολιτικές
- ❖ Τον καθολικό σχεδιασμό για την προσβασιμότητα σε όλα τα αγαθά και τις υποδομές
- ❖ Τη σύμπραξη με την Κοινωνία και την ενεργοποίηση του ιδιωτικού τομέα για δέσμευση στην εθνική προσπάθεια

Οι αρχές αυτές αναπτύχθηκαν σε **6 βασικούς πυλώνες, αναλύθηκαν σε 26 στόχους και εξειδικεύτηκαν σε δράσεις, η υλοποίηση των οποίων γεννούσε έναν οδικό χάρτη βελτίωσης της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία και ενίσχυσης της κοινωνικής τους ένταξης. Οι έξι (6) βασικοί πυλώνες ήταν :**

1. προσβασιμότητα στο φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον
2. ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα
3. πρόσβαση σε ποιοτικές δομές υγείας
4. συμπερίληψη στην εκπαίδευση
5. ένταξη στην αγορά εργασίας, ως προϋπόθεση αυτόνομης, αξιοπρεπούς διαβίωσης, αλλά και προσωπικής εξέλιξης και αυτοπραγμάτωσης
6. ορατότητα των ατόμων με αναπηρία, ευαισθητοποίηση Κράτους και κοινωνίας.

Η Στρατηγική τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση από τις **29 Απριλίου 2024 ως τις 24 Μαΐου 2024**, κατόπιν παράτασης της αρχικής προθεσμίας που είχε τεθεί λόγω του έντονου ενδιαφέροντος πολιτών και φορέων.

Στόχος ήταν να δοθεί ικανός χρόνος να κατατεθούν όσο το δυνατόν περισσότερες απόψεις που να καλύπτουν και να αποκαλύπτουν **περισσότερες πτυχές** ενός πολυσύνθετου ζητήματος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η εν λόγω Στρατηγική τέθηκε **για πρώτη φορά σε διαβούλευση και στο πλήρως προσβάσιμο ψηφιακό περιβάλλον amea.gov.gr**, όπου μάλιστα συγκεντρώθηκαν πολλαπλάσια σχόλια από τους άμεσα ενδιαφερόμενους. Συγκεκριμένα, στη διαβούλευση κατατέθηκαν 367 τοποθετήσεις, εκ των οποίων 69 στο opengov.gr και 298 στο amea.gov.gr/consultation, ενώ επιπλέον εστάλησαν και 13 επιστολές προς τον Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Από την αποδελτίωση, επεξεργασία και ανάλυση των τοποθετήσεων προέκυψαν συνολικά **512 σχόλια**.

Διαβούλευση και σχόλια

Είτε μέσα από τις πλατφόρμες διαβούλευσης, είτε μέσω επιστολών που εστάλησαν στον Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, συμμετείχαν στη διαβούλευση **45 φορείς και 76 ιδιώτες**.

Όλα τα σχόλια που κατατέθηκαν συγκεντρώθηκαν, αναλύθηκαν και ταξινομήθηκαν σε επιμέρους κατηγορίες, έτσι ώστε να διαφανούν τα σημεία τα οποία χρειάζεται να ληφθούν υπόψη και να υποβληθούν σε περαιτέρω επεξεργασία. Τα βασικά σημεία που απασχόλησαν τους πολίτες και τους φορείς που συμμετείχαν, συνοψίζονται ως εξής:

- Τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) αναδείχθηκαν σε σημαντικό ζήτημα, όπου υπογραμμίστηκε η ανάγκη απλοποίησης των διαδικασιών, μείωσης της γραφειοκρατίας και βελτίωσης των χρόνων απόκρισης.
- Η αποϊδρυματοποίηση, οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) και ο Προσωπικός Βοηθός αναδείχθηκαν ως συστατικά στοιχεία της ανεξάρτητης διαβίωσης.
- Η απασχόληση, οι συντάξεις, οι παροχές, τα προνοιακά επιδόματα και οι φοροελαφρύνσεις βρέθηκαν στο επίκεντρο, με κύριο αίτημα τη διεύρυνση και τη συμπερίληψη.
- Η εκπαίδευση αποτέλεσε σημαντικό θέμα, με έμφαση στην πρόωπη παρέμβαση και την παροχή προσβάσιμου και προσαρμοσμένου στα διαφορετικά είδη αναπηρίας εκπαιδευτικού υλικού, στοχεύοντας στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και την επαγγελματική αποκατάσταση. Η φυσική προσβασιμότητα στις δομές εκπαίδευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες, η δημιουργία κατάλληλα προσαρμοσμένων χώρων υγιεινής, τα ωράρια λειτουργίας των ειδικών σχολείων καθώς και η δυνατότητα πρόσβασης σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης, αποτέλεσαν επίσης σημεία συζήτησης. Στο θέμα πλήρους συμπερίληψης ή διάκρισης μεταξύ ειδικών/γενικών σχολείων, υπήρξαν υποστηρικτικά σχόλια και για τις δύο απόψεις. Τέλος, τέθηκαν ζητήματα σχετικά με τη φοίτηση των εντυποανάπηρων φοιτητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Θέματα για την προσβασιμότητα στο φυσικό περιβάλλον και στα μέσα μαζικής μεταφοράς, καθώς και ειδικότερες προβλέψεις όπως η πρόβλεψη ειδικών χώρων για άτομα με νοητικές/νευροαναπτυξιακές διαταραχές και τους συνοδούς τους σε αεροδρόμια, λιμάνια, σταθμούς τρένων κ.λπ. κατά την αναμονή, συγκέντρωσαν μεγάλο αριθμό σχολίων. Επαναλαμβανόμενη σύσταση υπήρξε για το δελτίο στάθμευσης και την αποσύνδεσή του από το όχημα και τη σύνδεσή του με το *Άτομο με Αναπηρία*.
- Τα ζητήματα που αφορούν στις ψυχικές ασθένειες και την αόρατη αναπηρία εν γένει ήταν από τα σημαντικότερα που αναδείχθηκαν από την διαβούλευση, με επισήμανση και της περιορισμένης εκπροσώπησης των πασχόντων στη διαβούλευση με την πολιτεία.
- Τέθηκαν επίσης ζητήματα που σχετίζονται με τα σπάνια νοσήματα καθώς και τους χρόνιους πάσχοντες, ως προς την πρόσβασή τους στις υπηρεσίες και στις δομές της δημόσιας υγείας. Επιπλέον, αναδείχθηκε η ανάγκη για έρευνα αναφορικά με την αναπηρία, για δημιουργία ερευνητικών κέντρων, ενώ οι

κλινικές δοκιμές αναφέρθηκαν ως αναγκαιότητα για την υποβοήθηση κυρίως των πασχόντων από σπάνια νοσήματα.

- Η δικαστική συμπαράσταση και η ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, η διάσταση του φύλου (gender mainstreaming) και η νησιωτικότητα αποτέλεσαν επιπλέον θέματα για ειδική μέριμνα και προσοχή.
- Η ανάγκη οργάνωσης εκστρατειών ευαισθητοποίησης κοινού και εκπαίδευσης επιμέρους ομάδων δημοσίων λειτουργιών είναι θέματα που επισημάνθηκαν.
- Η διασύνδεση-διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών, η αναβάθμιση και ενσωμάτωση της ελληνικής νοηματικής γλώσσας στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα προς διευκόλυνση των συναλλαγών των ατόμων με αναπηρία, η κατάρτιση επαγγελματιών και το disability budget αποτέλεσαν επίσης επισημάνσεις.
- Η προστασία και η ασφάλεια σε καταστάσεις κινδύνου, η ψηφιακή προσβασιμότητα και η ανάγκη για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου των ατόμων με αναπηρία, συγκέντρωσαν αρκετά σχόλια από ενδιαφερόμενους.
- Τέλος, αναδείχθηκε η αναγκαιότητα εξειδίκευσης δράσεων στήριξης της οικογένειας, απλοποίησης διαδικασιών και μείωσης κόστους για πράξεις που αφορούν σε όλες τις μορφές αναπηρίας, όπως η εκπροσώπηση στις συναλλαγές στις Τράπεζες και η δικαστική συμπαράσταση. Όλα τα αιτήματα συνοψίστηκαν σε ένα σχόλιο «Δεν υπάρχουν μεμονωμένα άτομα με ειδικές ανάγκες – Υπάρχουν ολόκληρες οικογένειες με ειδικές ανάγκες συνεπεία της αναπηρίας κάποιου μέλους».

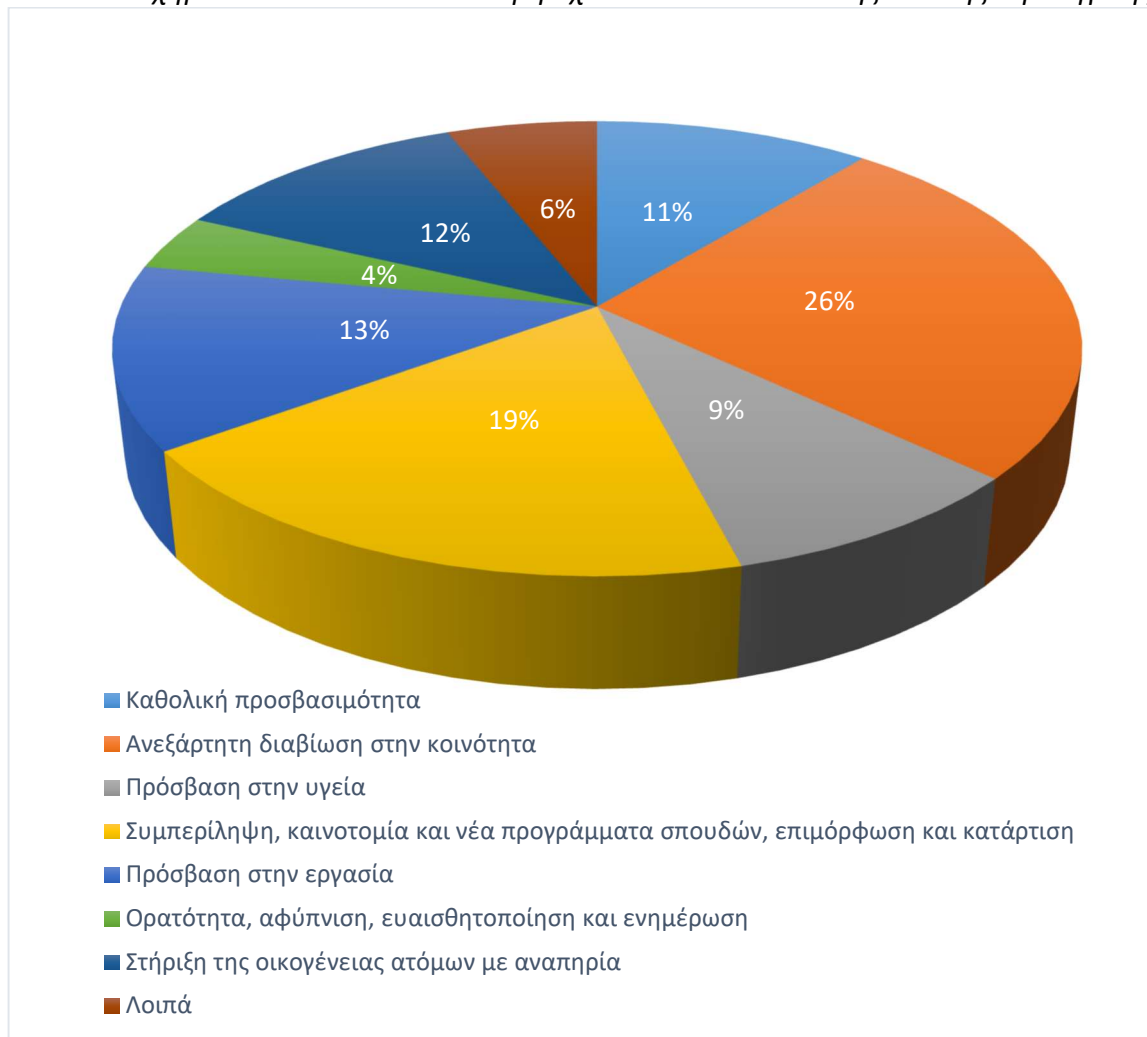
Οι προτάσεις που ενσωματώθηκαν στην Εθνική Στρατηγική εντάχθηκαν στους αρχικούς έξι (6) πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής και επιπλέον δημιουργήθηκε έβδομος (7^{ος}) πυλώνας για τη Στήριξη της Οικογένειας Ατόμων με Αναπηρία.

Η κατανομή των σχολίων ανά πυλώνα, κατόπιν αποδελτίωσης, έχει ως εξής¹ :

- 1. Καθολική προσβασιμότητα - 57 σχόλια**
- 2. Ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα - 132 σχόλια**
- 3. Πρόσβαση στην υγεία - 45 σχόλια**
- 4. Συμπερίληψη, καινοτομία και νέα προγράμματα σπουδών, επιμόρφωση και κατάρτιση - 98 σχόλια**
- 5. Πρόσβαση στην εργασία - 64 σχόλια**
- 6. Ορατότητα, αφύπνιση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση - 22 σχόλια**
- 7. Στήριξη της οικογένειας ατόμων με αναπηρία - 62 σχόλια**

¹ **32 σχόλια** δεν εντάσσονται σε κάποιον πυλώνα, καθώς αφορούν σε γενικές απόψεις για την αναπηρία ή σε θέματα που άπτονται της εφαρμογής της.

Σχήμα 1. Ποσοστιαία κατανομή σχολίων ανά πυλώνα της Εθνικής Στρατηγικής

Από τα σχόλια αυτά υιοθετήθηκαν μερικώς ή ολικώς ανά πυλώνα :

Πυλώνας 1 : Καθολική προσβασιμότητα / υιοθετήθηκαν 42 σχόλια

Στους 4 στόχους του πυλώνα για την ανεμπόδιστη πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, τη διασφάλιση προσβασιμότητας μεταφορικών συστημάτων, την επέκταση της ψηφιακής προσβασιμότητας και τη διασφάλιση της προσβασιμότητας υπηρεσιών και αγαθών **ενσωματώθηκαν 42 από τα 57 σχόλια, ήτοι το 73,7%**. Πιο συγκεκριμένα:

Η Εθνική Στρατηγική, στη βάση στοχευμένων παρεμβάσεων για την ανεμπόδιστη πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, προβλέπει σταδιακή εξασφάλιση της φυσικής προσβασιμότητας στα δημόσια κτήρια, μεταξύ των οποίων και πρωτίστως των σχολείων, καθώς και αύξηση του αριθμού προσβάσιμων παραλιών και δημιουργία προσβάσιμων υποδομών σε ορεινούς προορισμούς και χώρους φυσικού κάλλους, υιοθετώντας σχετικά αιτήματα φορέων και ιδιωτών.

Επιπλέον, προβλέπεται αποσύνδεση του δελτίου στάθμευσης από το όχημα και σύνδεσή του με το πρόσωπο, καθώς και ένταξη των παροχών των επιμέρους καρτών στην Εθνική Κάρτα Αναπηρίας, αίτημα που εκφράστηκε με σαφήνεια στο πλαίσιο της διαβούλευσης.

Στους στόχους της Στρατηγικής περιλαμβάνεται ακόμα αναβάθμιση του στόλου των δημόσιων αστικών λεωφορείων και ΚΤΕΛ σε μεγάλα αστικά κέντρα με δυνατότητα εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία, καθώς και επιδοτούμενο πρόγραμμα αντικατάστασης Ε.Δ.Χ. ΤΑΞΙ αυτοκινήτων με επιβατηγά ΤΑΞΙ-BAN που θα φέρουν ειδικές ράμπες για αναπηρικό αμαξίδιο. Ταυτόχρονα, προβλέπεται επέκταση της αρμοδιότητας αξιολόγησης της ικανότητας και προετοιμασίας οδήγησης ατόμων με κινητικές αναπηρίες ή περιορισμένη κινητικότητα σε πιστοποιημένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα σε όλη την επικράτεια, πρόταση που διατυπώθηκε κατά τη διαβούλευση. Λαμβάνοντας υπόψη σχετικές προτάσεις, προβλέπεται ακόμα, δημιουργία χώρων χαμηλής αισθητηριακής διέγερσης σε αεροδρόμια για άτομα με νευροαναπτυξιακές διαταραχές και συναφή σύνδρομα.

Το αίτημα για προώθηση προγραμμάτων δημιουργίας προσβάσιμων κατοικιών στο πλαίσιο του προγράμματος Διαβίω κατ' οίκον, αποτελεί επίσης μέρος της Στρατηγικής, όπως και τα προγράμματα προσβάσιμων γειτονιών.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη πρόσβασης στην πληροφόρηση, όπως αυτή εκφράστηκε στα σχόλια της διαβούλευσης, η Στρατηγική προβλέπει την ανάπτυξη ψηφιακού κόμβου ενημέρωσης με όλες τις πληροφορίες που αφορούν στα άτομα με αναπηρία. Ο κόμβος θα ενσωματώνει πληροφορίες που μέχρι σήμερα προσφέρονται αποσπασματικά σε διαφορετικές πλατφόρμες και ιστοτόπους. Στο ίδιο πλαίσιο, εμβληματική δράση αποτελεί η εξασφάλιση της ψηφιακής προσβασιμότητας ιστοτόπων, διαδικτυακών υπηρεσιών και εφαρμογών της Δημόσιας Διοίκησης.

Πυλώνας 2 : Ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα / υιοθετήθηκαν- 62 σχόλια

Στους -8- στόχους του πυλώνα για την ανάπτυξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, αποϊδρυματοποίησης και ενίσχυσης των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, την ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, τη διασφάλιση προστασίας σε καταστάσεις κινδύνου και εκτάκτων ανθρωπιστικών αναγκών, την αυξημένη προστασία από την βία, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση, την καλύτερη πρόσβαση στην δικαιοσύνη, την ενδυνάμωση των γυναικών με αναπηρία, την ενίσχυση της συμμετοχής τους στην δημοκρατική διαδικασία και την εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στον πολιτισμό, αθλητισμό και τουρισμό, **ενσωματώθηκαν 62 από τα 132 σχόλια, ήτοι το 47%**. Πιο συγκεκριμένα:

Με στόχο την αποϊδρυματοποίηση και την ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα και υιοθετώντας τα σχόλια της διαβούλευσης, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει: (i) αξιολόγηση και αναμόρφωση του πιλοτικού Προγράμματος Προσωπικού Βοηθού και (ii) διαμόρφωση οδικού χάρτη για την αποϊδρυματοποίηση, (iii) επικαιροποίηση του νομοθετικού πλαισίου δημιουργίας Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης και δομών Ημιαυτόνομης Διαβίωσης, παρέχοντας τη δυνατότητα σε αναγνωρισμένους φορείς να δημιουργούν τις παραπάνω δομές, με την συνδρομή του Ελληνικού Δημοσίου ως προς την παραχώρηση ακινήτων ιδιοκτησίας του για την ανάπτυξη των δομών (iv) εκμάθηση βασικών ψηφιακών

δεξιοτήτων κατά προτεραιότητα σε άτομα με αναπηρία που εντάσσονται ή ήδη διαβιούν σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης και σε Κέντρα Ημέρας. Η εν λόγω Στρατηγική προβλέπει ακόμα, υποστήριξη των περιφερειακών και τοπικών αρχών στις πολιτικές αποϊδρυματοποίησης και ανεξάρτητης διαβίωσης, ιδίως σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές, ενώ διασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, της ΕΣΑμεΑ και αναγνωρισμένων φορέων, στην εκπόνηση στρατηγικών και προγραμμάτων αυτόνομης διαβίωσης, σύμφωνα και με τις προτάσεις που διατυπώθηκαν κατά τη διαβούλευση.

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη των ατόμων με αναπηρία/ χρόνιες παθήσεις για προστασία σε καταστάσεις κινδύνου και έκτακτων ανθρωπιστικών αναγκών, όπως αυτή αποτυπώθηκε ρητά στο πλαίσιο της διαβούλευσης, η Στρατηγική προβλέπει την ηλεκτρονική καταχώριση και συγκέντρωση των στοιχείων επικοινωνίας των ατόμων με αναπηρία, με προηγούμενη ρητή τους συναίνεση και με στόχο την παροχή βοήθειας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Στο ίδιο πλαίσιο, προβλέπονται εκστρατείες ενημέρωσης και εκπαίδευσης για τον σεισμικό κίνδυνο και κατάρτιση σχεδίων έκτακτης ανάγκης, ειδικά σε σχολικές μονάδες, με ενσωματωμένη τη διάσταση της αναπηρίας.

Με στόχο την προστασία των ατόμων με αναπηρία από τη βία, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση, απαίτηση που εκφράστηκε ρητά κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης, προβλέπεται ενίσχυση και εφαρμογή μέτρων ασφαλείας και μηχανισμών παρακολούθησης ενάντια στην κακομεταχείριση στα ιδρύματα και κάθε είδους εγκαταστάσεις όπου βρίσκονται άτομα με αναπηρία, καθώς και προσβάσιμο ενημερωτικό υλικό για την εκπαίδευση των παιδιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία απέναντι στη βία, την κακομεταχείριση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 θέτει ως ύψιστη προτεραιότητα την ισότιμη και ευχερή πρόσβαση στη δικαιοσύνη, που αποτελεί κοινό αίτημα στο πλαίσιο της διαβούλευσης. Ως εκ τούτου, βασικές μεταρρυθμίσεις ενταγμένες στην Στρατηγική αποτελούν: (i) η αναθεώρηση του συστήματος υποκαθιστάμενης λήψης αποφάσεων, (ii) η ψηφιοποίηση των δικαστικών διαδικασιών με γνώμονα τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για άτομα με αναπηρία, (iii) η ενίσχυση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις νομικές υπηρεσίες και στη νομική βοήθεια, σε δωρεάν βοηθητικές τεχνολογίες και σε ποιοτική μετάφραση και διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα, στη γραφή Braille και σε άλλες εναλλακτικές μορφές, με δωρεάν παροχή τους σε όλα τα στάδια των αστικών, ποινικών και διοικητικών διαδικασιών και (ii) η ανάπτυξη εθνικού μητρώου διερμηνέων στην ελληνική νοηματική γλώσσα προς αξιοποίηση στην ποινική, πολιτική και διοικητική διαδικασία.

Στο πλαίσιο του Πυλώνα II και σε συνάρτηση με εκφρασμένη απαίτηση στο πλαίσιο της διαβούλευσης, η Στρατηγική περιλαμβάνει ένα σύνολο στοχευμένων δράσεων ειδικά για γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία. Οι εν λόγω δράσεις αφορούν στην ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα για την ισότητα των φύλων, στη λήψη μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, καθώς και στην ενημέρωση των ίδιων και των γονέων και κηδεμόνων τους, σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους διαπαιδαγώγηση και την πρόληψη, αναγνώριση και αναφορά περιστατικών έμφυλης βίας.

Τέλος, ανταποκρινόμενη σε εκφρασμένα αιτήματα, η εν λόγω Στρατηγική προβλέπει ακόμα (i) την ανάπτυξη προγραμμάτων αθλητισμού για άτομα με αναπηρία σε συνεργασία με Δήμους και αθλητικές ομοσπονδίες και (ii) τη βελτίωση τη συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην εκλογική διαδικασία με τη δημιουργία μητρώου προσβάσιμων εκλογικών τμημάτων για κάθε εκλογική περιφέρεια και με δυνατότητα αλλαγής εκλογικού τμήματος από εκλογείς με αναπηρία.

Πυλώνας 3 : Πρόσβαση στην υγεία / υιοθετήθηκαν 27 σχόλια

Στους -3- στόχους του πυλώνα, για την εξασφάλιση ανεμπόδιστης πρόσβασης στις δομές υγείας, την βελτίωση δομών και υπηρεσιών αρωγής και την ενίσχυση της αυτονομίας στη λήψη ιατρικών αποφάσεων που τους αφορούν, **ενσωματώθηκαν 27 επί συνόλου 45 σχολίων, ήτοι το 60%**. Πιο συγκεκριμένα:

Εμβληματική δράση προς την κατεύθυνση της ανεμπόδιστης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε μια εξειδικευμένη υγειονομική περίθαλψη αποτελεί η δημιουργία κέντρων αναφοράς για χρόνιες παθήσεις. Παράλληλα, η κατ' οίκον διανομή φαρμάκων υψηλού κόστους, η κατ' οίκον νοσηλεία, η βελτίωση του συστήματος παραπομπών των ατόμων με ψυχοκοινωνική αναπηρία και ο υποχρεωτικός εξοπλισμός όλων των συμβεβλημένων με τον ΕΟΠΠΥ δημοσίων και ιδιωτικών ιατρικών διαγνωστικών κέντρων, κλινικών και νοσοκομείων, στοχεύουν στην πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρο το φάσμα της υγειονομικής περίθαλψης, σύμφωνα με αιτήματα που προτάσσονται κατά τη διαβούλευση.

Επιπλέον, η αναθεώρηση του θεσμού της ακούσιας νοσηλείας, η επικαιροποίηση του κανονισμού ΕΟΠΥΥ για υποχρεωτικό εξοπλισμό των διαγνωστικών κέντρων, κλινικών και νοσοκομείων, προσαρμοσμένο σε άτομα με κινητική αναπηρία, η παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης ατόμων με αναπηρία, καθώς και η συγκρότηση Επιτροπής Συντονισμού για τον Αυτισμό, προστέθηκαν ως νέες δράσεις της Στρατηγικής, κατόπιν υιοθέτησης σχετικών αιτημάτων πολιτών και φορέων, στο πλαίσιο της διαβούλευσης.

Πυλώνας 4 : Παιδεία, καινοτομία και νέα προγράμματα σπουδών, επιμόρφωση και κατάρτιση – υιοθετήθηκαν 61 σχόλια

Στους -4- στόχους του πυλώνα, για την αποτελεσματική πρόωπη παρέμβαση, τη συμπερίληψη στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη διασφάλιση της συμπερίληψης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εξασφάλιση της συμπερίληψης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση, **επί συνόλου 98 σχολίων ενσωματώθηκαν τα 61, ήτοι ποσοστό 62,2%**.

Αναλυτικότερα, οι σχετικές προτάσεις αποτυπώνονται στις δράσεις που αφορούν σε (i) επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου και παρεμβάσεις για τη λειτουργία της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, (ii) προγράμματα και εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με θέματα αναπηρίας και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, (iii) ενίσχυση παροχής εξειδικευμένων ψηφιακών

εργαλείων για μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και (iv) διασφάλιση πρόσβασης στην εκπαίδευση για τα παιδιά πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες με αναπηρία και για τα παιδιά Ρομά με αναπηρία.

Εντάσσονται επίσης ως νέες δράσεις, η ποιοτική αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών των ειδικών σχολείων, ώστε να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών, η πλήρης αξιοποίηση κτιριακών εγκαταστάσεων ειδικών σχολείων και αποσυμφόρηση των λειτουργούντων και η επίλυση του διαχρονικού προβλήματος της μεταφοράς των μαθητών ειδικών σχολείων, σύμφωνα με αιτήματα φορέων και πολιτών κατά τη διαβούλευση.

Επιπρόσθετα, κατόπιν σχολίων που υποβλήθηκαν, προβλέπεται υλοποίηση προγράμματος έγκαιρης/πρώιμης παρέμβασης για παιδιά με αναπηρία, ηλικίας από 0-6 ετών, καθώς και αναθεώρηση του πλαισίου λειτουργίας των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕΔΑΣΥ), με στόχο τη μείωση του χρόνου αναμονής και τη δημιουργία ενιαίου πλαισίου.

Κατόπιν μελέτης των σχολίων που αφορούν στη διασφάλιση της συμπερίληψης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, προκρίθηκε η θεσμοθέτηση στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ειδικού Γραφείου Προσβασιμότητας, η ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών για την αναπηρία, καθώς και η λήψη ειδικών μέτρων εξατομικευμένης στήριξης, όπως προσβάσιμα και προσαρμοσμένα υλικά, συμπεριληπτικά προγράμματα σπουδών, συμπεριληπτικές τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας για φοιτητές με αναπηρία, καθώς και ψηφιακή εκπαίδευση.

Τέλος, στους στόχους για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση, ενσωματώνονται προτάσεις που αφορούν στην υλοποίηση ειδικού προγράμματος ψηφιακής κατάρτισης ατόμων με αναπηρία και συμπεριληπτικά προγράμματα σπουδών που συνάδουν με τις δεξιότητες ατόμων με αναπηρία και τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

Πυλώνας 5 - Πρόσβαση στην εργασία / υιοθετήθηκαν 42 σχόλια

Στους -4- στόχους του πυλώνα για την βελτίωση του θεσμικού πλαισίου, την ενεργοποίηση του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, την ενίσχυση δομών και υπηρεσιών εργασιακής υποστήριξης και τη στήριξη της εργασίας στον πρωτογενή τομέα, **ενσωματώθηκαν 42 επί συνόλου 64 σχολίων, ήτοι 65,6 %.**

Τα βασικά σημεία του πυλώνα είναι η εφαρμογή ποσόστωσης προσλήψεων ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις κατ' εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, η μελέτη αναμόρφωσης του υφιστάμενου πλαισίου αναφορικά με την ποσόστωση των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα με παροχή κινήτρων σε εργαζόμενους με αναπηρία και εργοδότες. Επιπλέον, προβλέπεται η άρση των αντικινήτρων που εμποδίζουν τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην εργασία (π.χ. αποσύνδεση της επιδοματικής πολιτικής από την απασχόληση), η ανάπτυξη προγραμμάτων επιδοτούμενης απασχόλησης για άτομα με αναπηρία και η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, μεταξύ των οποίων και τα άτομα με αναπηρία.

Επιπρόσθετα, η Στρατηγική προβλέπει θέσπιση πλαισίου για την υποστηριζόμενη απασχόληση ατόμων με αναπηρία και εφαρμογή σχετικού προγράμματος υλοποίησης, καθώς και αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών στις σχολές της ΔΥΠΑ και τις δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ, με σύγχρονες ειδικότητες για άτομα με αναπηρία, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις τάσεις της αγοράς εργασίας.

Πυλώνας 6 - Ορατότητα, αφύπνιση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση : υιοθετήθηκαν 15 σχόλια

Για τα κρίσιμα ζητήματα της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας, της αύξησης της ορατότητας, της επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης και της ενδυνάμωση του αναπηρικού κινήματος, **επί συνόλου 22 σχολίων ενσωματώθηκαν 15, ήτοι 68,2%.**

Οι βασικές προβλέψεις αφορούν σε (i) διενέργεια εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα αναπηρίας, υιοθεσίας, αναδοχής και επαγγελματικής αναδοχής των παιδιών με αναπηρία, (ii) εκπαίδευση δημοσίων υπαλλήλων σε θέματα προσέγγισης της αναπηρίας και ενδεδειγμένων τρόπων επικοινωνίας και εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία, καθώς και προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής νοηματικής, (iii) διενέργεια εκστρατειών για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις χρόνιες παθήσεις, την ψυχική υγεία και τις μη ορατές αναπηρίες και (iv) διενέργεια εκστρατειών ευαισθητοποίησης στα σχολεία όλων των βαθμίδων.

Με τις εν λόγω δράσεις επιδιώκεται η καταπολέμηση των αρνητικών στερεοτύπων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, η προαγωγή θετικών προτύπων συμπεριλήψης, η καλλιέργεια ενσυναίσθησης και η ανάπτυξη ενταξιακής κουλτούρας, αναγκαιότητα στην οποία συνέκλιναν οι απόψεις κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης.

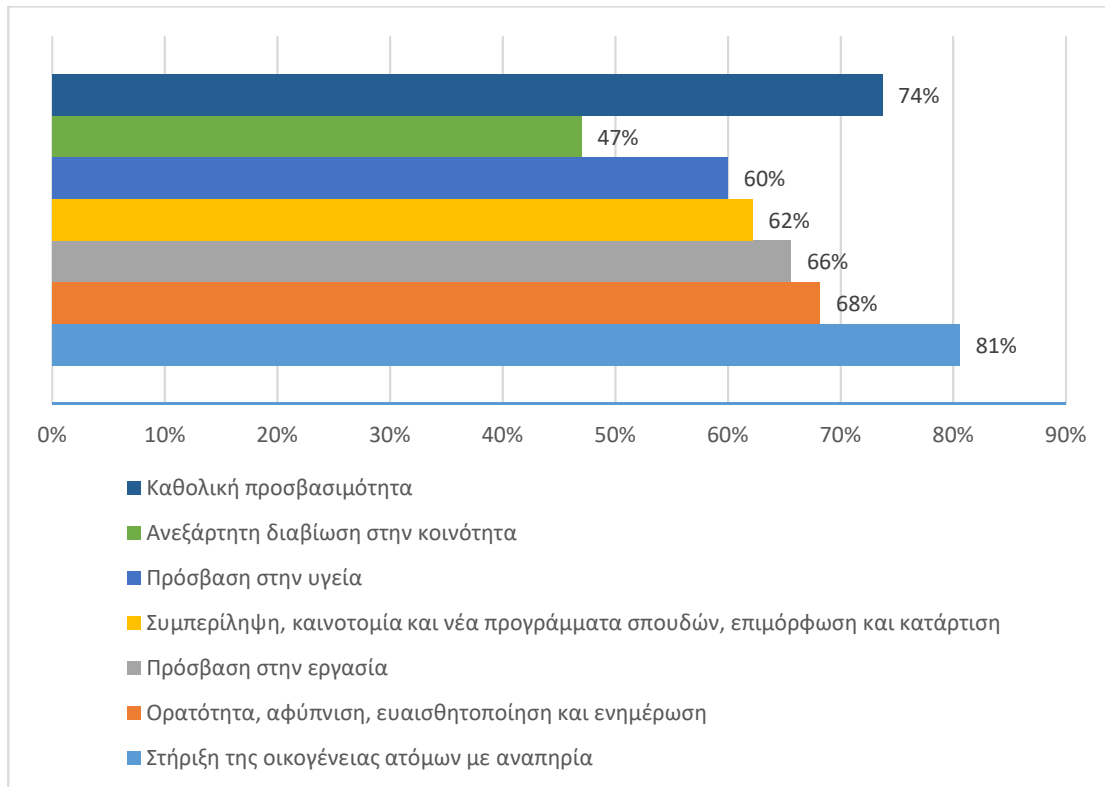
Πυλώνας 7 - Στήριξη της οικογένειας ατόμων με αναπηρία / υιοθετήθηκαν 50 σχόλια

Το πλήθος των αιτημάτων για υποστήριξη των οικογενειών των ατόμων με αναπηρία ανέδειξε την αναγκαιότητα δημιουργίας διακριτού Πυλώνα για την οικογένεια των ατόμων με αναπηρία και τη στήριξή της. Αναγνωρίζοντας αυτή την αναγκαιότητα, ο πυλώνας αναπτύχθηκε σε -3- στόχους, για την παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης στον φροντιστή γονέα/σύζυγο και στα μέλη της οικογένειας, τη διασφάλιση υπηρεσιών αρωγής σε περιπτώσεις αδυναμίας παροχής φροντίδας και την αποτροπή κινδύνου φτωχοποίησης των οικογενειών παιδιών με αναπηρία και **επί συνόλου 62 σχολίων ενσωματώθηκαν τα 50, ήτοι ποσοστό 80,6%.**

Εισάγονται μια σειρά καινοτόμων ρυθμίσεων, όπως: ο καθορισμός θεσμικού πλαισίου Βραχυχρόνιας Φροντίδας (Respite Care), η παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης στους φροντιστές γονείς/συζύγους και στα μέλη της οικογένειας των ατόμων με αναπηρία, η διεύρυνση ωραρίου των ειδικών σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η μείωση των εξόδων και απλούστευση της διαδικασίας δικαστικής συμπαράστασης για τους γονείς παιδιών ή τους συζύγους ατόμων με αναπηρία, η ρύθμιση δικαιώματος μετεγγραφής αδελφών παιδιών με αναπηρία σε ΑΕΙ στον τόπο κατοικίας της οικογένειας. Η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου και η ενθάρρυνση φορέων για την υλοποίηση ημερήσιων και ολοήμερων κατασκηνώσεων

περιλαμβάνεται επίσης στη Στρατηγική, απαντώντας στην εκφρασμένη ανάγκη των εργαζομένων γονέων παιδιών με αναπηρία για υποστήριξη κατά τα διαστήματα των διακοπών.

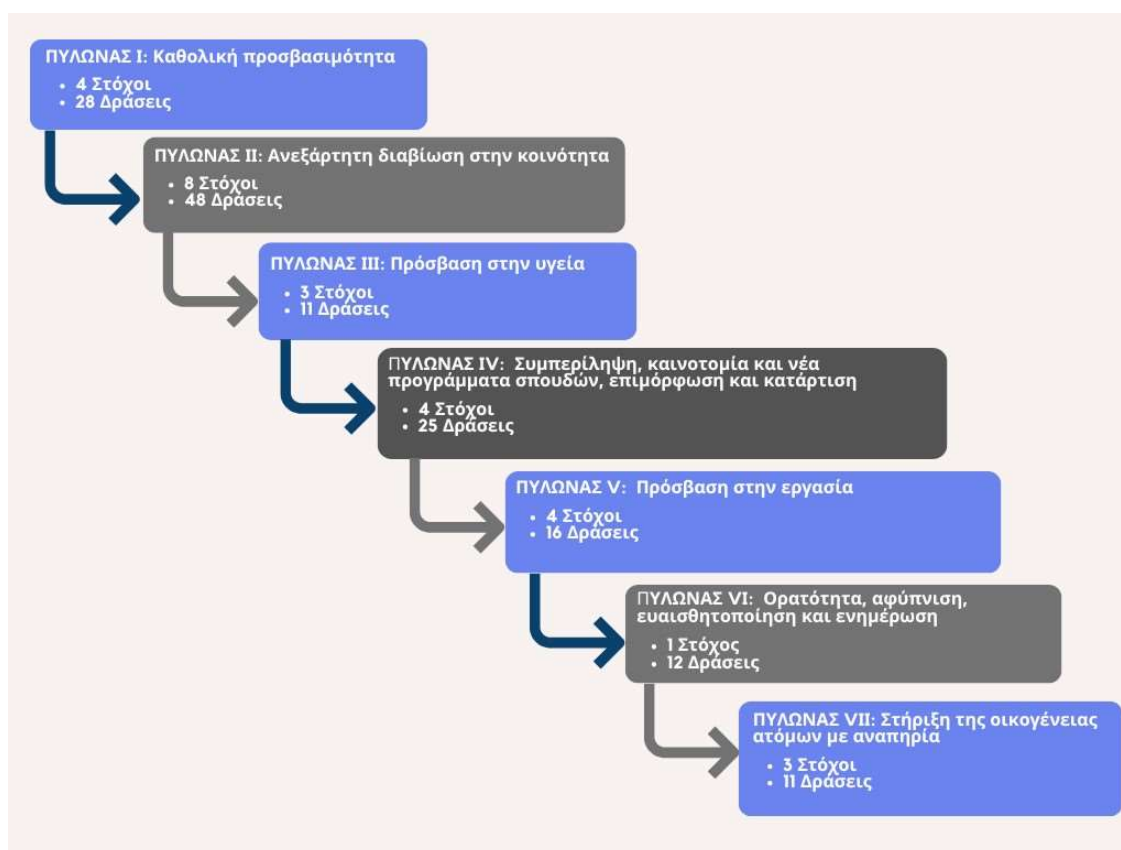
Σχήμα 2. Υιοθέτηση σχολίων ανά πυλώνα της Εθνικής Στρατηγικής

Δεν υιοθετήθηκαν σχόλια που συνίστατο σε γενικές κρίσεις, καθώς και σχόλια που δεν ήταν δυνατόν να κοστολογηθούν τη δεδομένη στιγμή και απαιτούν περαιτέρω επεξεργασία προκειμένου να υλοποιηθούν. Θα ληφθούν ωστόσο υπόψη κατά την επεξεργασία και διαμόρφωση επικείμενων νομοθετικών πρωτοβουλιών.

Η Εθνική Στρατηγική όπως οριστικοποιείται, **αρθρώνεται σε -7- πυλώνες, οι οποίοι αναλύονται σε -27- στόχους και εξειδικεύονται σε -152- δράσεις, εκ των οποίων 11 χαρακτηρίζονται ως εμβληματικές.**

Σχήμα 3. Διάρθρωση Εθνικής Στρατηγικής ανά πυλώνα

Σε κάθε πυλώνα ενσωματώνονται δείκτες μέτρησης απόδοσης των προτεινομένων δράσεων, έτσι ώστε να είναι εφικτή η αξιολόγηση της απόδοσης της Εθνικής Στρατηγικής και η συστηματική αναθεώρησή της βάσει αποτελεσμάτων.

Εκτός πυλώνων και προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια στη διάχυση της πληροφορίας περί της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής αφενός και η ανάπτυξη κεντρικού συστήματος συλλογής δεδομένων και μετρήσεων μέσω των δεικτών και αξιολόγησης των επιμέρους πολιτικών βάσει αποτελεσμάτων αφετέρου, αναπτύχθηκε παράλληλα ένα **πλέγμα 11 επιπλέον κεντροποιημένων δράσεων**.

Εκ μέρους του **Συντονιστικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**, ευχαριστούμε θερμά όλους όσοι συμμετείχαν σε αυτό τον ιδιαίτερα γόνιμο διάλογο, εμπλουτίζοντας την Εθνική Στρατηγική και συμβάλλοντας στη συλλογική προσπάθεια να χτίσουμε «Μία Ελλάδα με όλους για όλους».